EXPRESIVITATEA EPITETULUI ÎN LIRICA SIMBOLIŞTILOR ROMÂNI

Carmen NICOLESCU
Colegiul Național „Ion C. Bratianu", Piteşti

Résumé : *Dans la lyrique symboliste, la fréquence et la nouveauté des associations d'un certain épithète y confèrent une force expressive spécifique, en augmentant de cette façon l'émotion esthétique et contribuant à la construction d'un universe lyrique caractérisé d'une certaine originalité. L'épithète, soit celui ornant, chromatique ou synesthésique, réussit à créer une image ample et unitaire des traits stylistiques du symbolisme, en y attribuant un côté distinctif, dans le paysage lyrique, plus ample, de la poésie en général.*
Mots-clés*: épithète, esthétique, symbolisme*

Epitetul (cf. T. Vianu) are funcția stilistică de determinant al unui cuvânt printr-un altul, în scop estetic. Nu orice adjectiv sau adverb constituie o determinare de tip epitet, ci numai acelea care plasticizează obiectul sau acțiunea determinate şi care le pun într-o lumină nouă, mai puțin obişnuită, sugerând imagini vizuale, auditive, olfactive, care incită şi solicită imaginația cititorului. Aceşti tropi îşi pot extinde sfera expresivității lor, împreună cu unitatea lexicală determinată, şi către alte figuri de stil (metaforă explicită, comparație implicită, oxymoron, hiperbolă), şi de aceea ei dobândesc o valoare sporită prin raritatea, prin ineditul, prin contrastul lor cu termenul asociat, relevând mai intens o însuşire a acestuia. Pe de altă parte, prin repetarea şi prin stereotipia lor în opera reprezentanților aceluiaşi curent literar, epitetele pot construi un univers stilistic specific, delimitându-i net pe aceştia de alte curente şi mişcări literare, cu care se pot interfera, dar nu se pot nicicum confunda. În lirica simbolistă şi frecvența, dar şi noutatea combinărilor unui anumit epitet îi conferă acestuia forța expresivă, sporind astfel emoția estetică şi contribuind la conturarea unui univers liric de o anumită factură şi de o originalitate aparte.

Figură de stil definitorie cu privire la raportul *formația scriitorului – orizontul său lingvistic, literar şi cultural*, epitetul reflectă modul în care creatorul de imagini artistice percepe realitatea înconjurătoare, iar supunându-l unei estetici *a priori*, el poate să contureze caracteristicile sensibilității şi originalității poetului. Sursele acestei figuri de stil sunt multiple şi subiective, autorul alegând, dintr-o bogată recuzită, cum este cea a liricii simboliste, acele epitete care se potrivesc mai bine intențiilor lui artistice. De aceea, poeți simbolişti ca I.M. Raşcu, N. Davidescu, D. Iacobescu, B. Nemțeanu, Al. T. Stamatiad, Al. Obedenaru, M. Demetriade sunt receptați drept scriitori cu o înclinație vizibilă spre macabru şi morbid, epitetele prezente în poeziile lor construind o imagine de acest fel. La alți poeți, cum ar fi Macedonski (în *Rondeluri*) sau I. Minulescu, E. Farago, Claudia Millian-Minulescu, E. Ştefănescu-Est, epitetul construieşte un univers intim, străbătut de o uşoară tristețe, fără a fi, totuşi, profundă, nevrotică, ci o trăire mai degrabă exterioară, melancolică. Din analiza consacrată acestei figuri de stil, rezultă faptul că poezia simbolistă începe cu exemplele, mai mult sau mai puțin tematice, pe care le oferă Macedonski, poetul a cărui înclinație romantică persistă, şi continuă cu toți membrii cenaclului *Literatorul*, la care există mai mult macabru şi morbid, iar imaginile sunt cultivate cu aceeaşi obstinație, fără a se ajunge însă la substanță: M. Demetriade, Al. Obedenaru, I. C. Săvescu, C. Pavelescu, D. Karnabatt, Tr. Demetrescu, Gh. Orleanu, Al. T. Stamatiad, C. Cantilli, Al Petroff. Se caută

BDD-A5426 © 2006 Universitatea din Pitești
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:45 UTC)

apoi o altă latură, aceea a urâtului citadin şi a vieţii solitare în marile aglomeraţii urbane, unde sensibilitatea artistică trece prin filtrul unei formaţii intelectuale de excepţie, în grupul de la *Viaţa nouă*: Ov. Densusianu, Al Gherghel, E. Sperantia, M. Cruceanu, N. Davidescu, N. Budurescu, V. Paraschivescu, C. T. Stoika, I.M. Raşcu, Al. Colorian, B. Fundoianu, B. Nemţeanu. Mai sunt câţiva poeţi care, chiar dacă au colaborat sau nu la cele două cenacluri literare ale epocii, au scris poezie simbolistă, publicând chiar şi în alte reviste, uneori fără nici o legătură cu mişcarea literară (*Viaţa românească, Sămănătorul, Contemporanul* ş.a.): D. Iacobescu, B. Solacolu, M. Romanescu, E. Farago, M. Săulescu, D. Anghel, E. Isac, G. Donna, A. Moşoiu, E. Ştefănescu-Est, I. Pillat, I. Minulescu, G. Bacovia. Dintre aceştia, se disting câţiva poeţi care, prin abordarea originală şi prin însuşirea profundă a esteticii curentului, au izbutit să creeze opere de o remarcabilă valoare şi cu un acut sentiment al tristeţii copleşitoare: Şt. Petică, D. Anghel, I. C. Săvescu, Tr. Demetrescu, I. Pillat, I. M. Raşcu, M. Săulescu, B. Fundoianu şi G. Bacovia. La Bacovia, sentimentul de apăsare sufletească devine o stare generalizată de *spleen*, de disperare profundă. În schimb, la E. Farago, E. Ştefănescu-Est şi I. Minulescu tristeţea artificială uneori, declamativă de cele mai multe ori, este transmisă lectorului într-o armonie cromatică degajată, completată de o muzicalitate ritmică, proprie.

Sursa epitetului pentru poeţii simbolişti este, de cele mai multe ori, elementul lexical din categoria adjectivelor cu sens negativ, sugerând izolare, disperare, nevroză, obsesii morbide: **trist, pustiu, gol, singur/solitar, vechi, bătrân, mort, funebru, funerar, îndoliat, negru, cenuşiu, de plumb, groaznic, nebun.** Aceste noţiuni se impun nu atât printr-o frecvenţă însemnată, cât prin expresivitatea impresionantă pe care ele o conferă imaginii artistice. Sensibilitatea, de o importanţă decisivă în conturarea originalităţii şi unităţii de concepţie a universului liric, îşi are punctul de plecare în estetica simbolistă a cunoaşterii profunde a eului, prin explorarea domeniului subconştientului şi transcenderea către o lume a ideilor pure, care duc la un nou tip de emotivitate, caracterizată prin anxietate, spirit decadent, gust al morbidului şi bizarului, langoare şi sentimentalitate.

Şt. Munteanu face următoarea distincţie cu privire la trăsăturile limbajului artistic: „Limbajul artistic, întrucât este o formă de comunicare expresivă, mediază cunoaşterea universalului prin faptele individuale în care sunt implicate adevăruri trăite, confruntate cu experienţa sufletească, colectivă şi recunoscute de aceasta ca fiind propria ei cunoaştere şi experienţă. (...) Prin conţinutul ei, tradus în formele specifice ale limbajului, opera poetică vizează imprevizibilul, ea determină sentimentul noutăţii şi al surprizei, ca formă a cunoaşterii”[1]. Prin urmare, trebuie să se ţină seama de „două realităţi distincte: opera literară ca produs al artei şi limbajul artistic ca expresie lingvistică, elemente care fuzionează în mesajul poetic”[2]. Este foarte important ca factorul expresiv să se identifice şi să se confunde cu valorile semantice generale ale cuvântului, să alcătuiască o fuziune, un tot unitar, în care să nu mai poată fi făcută vreo distincţie între latura expresivă şi cea noţională a cuvântului. Epitetul reprezintă o modalitate de expresie destul de frecventă în lirica simboliştilor români, cu anumite valori expresive date de contextul poetic la diferitele niveluri ale limbii şi poartă marca originalităţii prin cele trei tipuri: **epitetul ornant**, cu o valoare

BDD-A5426 © 2006 Universitatea din Piteşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:45 UTC)

generalizatoare, imaginile expresive generate fiind ilustrative pentru sentimentele negative, de descurajare ale unui spirit decadent şi morbid; **epitetul cromatic**, echilibrat ca nivel de apariţii, reuşeşte să confere o imagine cromatică interesantă unui univers în care nevroza şi *spleen*-ul predomină; **epitetul sinestezic**, cel care reuşeşte să dea viaţă atmosferei generale a unui spaţiu liric încărcat vizual şi olfactiv, sonor şi tactil. Şt. Munteanu consideră: „expresivitatea poetică va fi pentru noi nu numai facultatea limbajului de a spori forţa de comunicare a cuvântului, ci însăşi acestă forţă realizată în actul armonios al „potrivirii" celor două laturi ale cuvântului, care fac posibilă reprezentarea profundă şi revelatorie a ideii ca imagine, în formele gândite de autor"[3], fapt ce conduce la delimitarea originalităţii.

Nota definitorie a textelor simboliste este vizibilă la nivelul temelor, al motivelor comune şi prin evidenţierea anumitor epitete care apar sistematic în operele poeţilor simbolişti. În totalitatea lui, simbolismul este mişcarea literară care se constituie în punctul de plecare al poeziei moderne, pentru că îi oferă acesteia statutul de artă supremă, artă a imaginaţiei, dată de puterea intrinsecă a cuvântului şi menirea de a încerca mereu noul şi ineditul[4]. Este mişcarea literară care îi dezvoltă conştiinţei artistice dorinţa de a dispune de un limbaj propriu, cu imagini virtuale şi structuri determinative personalizate şi personificatoare. Prin genul de epitete pe care lirica simbolistă le cultivă, se identifică aceeaşi concentricitate şi restrângere a ariei expresive doar în jurul temelor şi motivelor simboliste, iar uneori, chiar se ajunge la impresia de redundanţă a unora dintre acestea: **trist, dulce, greu, pustiu, gol, veşnic, mare, sfânt, alb** şi **negru**.

Epitetul ornant, considerat epitetul cel mai vechi şi simplu de folosit, fiind prezent în toate epocile evoluţiei poeziei, „nu evocă un aspect particular"[5], menţinându-se în sfera noţiunilor abstracte. T. Vianu spunea despre poezia *Mai am un singur dor* a lui M. Eminescu, unde poetul foloseşte doar epitete ornante şi generalizatoare, următoarele: „Seninătatea înaltă şi resemnată a acestei elegii se datoreşte, în mare măsură, felului epitetelor sale. Dând acestă funcţiune stilistică epitetului ornant, Eminescu a atins simplitatea sublimă a clasicismului"[6]. Aproximativ acelaşi lucru se poate afirma şi despre epitetul ornant simbolist care, în mare măsură, reuşeşte să contureze o atmosferă specifică şi unică, prin simplitatea şi direcţia lui precisă: M. Romanescu: „şoapte **sfinte**" (*Rouă*), „**tainica** oglindă" (*Ruine*); D. Anghel: „**sfânta** pace" (*Melancolie*); G. Bacovia: „**tristă** poemă de foi" (*Romanţă*); Al. Viţianu: „**triste** ore" (*Comedianţii*); N. Davidescu: „pragul **eternei** întâmplări" (*Spleen*); Al. T. Stamatiad: „condeiul stă **trist** şi **uitat**, la o parte", „parcul e **pustiu** de flori", „gândul **pustiu**", „un sicriu **îngust** şi **pustiu**" (*Simfonia toamnei*); A. Călugăru: „Visu-mi **trist**" (*Pe drum*), „Pe fusurile arborilor **goi**"(*Cântec de ploaie*); E. Farago: „**tristul** astăzi" (*Lumini de amurg*); Macedonski: „magia nopţei este **sfântă**" (*Corabia*), „limbă **sfântă**" (*Noaptea de februarie*), „lumea **largă**" (*Noaptea de noiemvrie*), „caracterul meu **bizar**", „vocea **ciudată**" (*Noaptea de decemvrie*), „păpuşă **mică**" (*Rondelul muzmeiei*); I. C. Săvescu: „**sfântă** armonie", „**frumoasă** stea", „visul meu **frumos**" (*S-a dus*), „**etern** mormânt" (*Nenorocit*), „paşii **rari**" (*La Polul Nord*), „**lin** plutind" (*Te-ai dus*); Tr. Demetrescu: „tot ce-a fost **sfânt**" (*Trec orele*), „natura-i **mai pustie**" (*Gând de toamnă*),

BDD-A5426 © 2006 Universitatea din Piteşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:45 UTC)

„fericire-**adâncă**", „Am cugetat **adânc** atuncea" (*Floare de drum*), „**târzii** şi **tainici** ore" (*Clavirul*); D. Karnabatt: „**adâncă** voluptate" (*Rubine*); B. Fundoianu: „camere **goale**" (*Herța*); D. Botez: „capul **gol**" (*Duminici*), „Tristeți **adânci** de iarmaroace" (*Tristeți atavice*), „pustiul **gol**" (*Singur*), „Odaia **goală**" (*Monotonie*); D. Iacobescu: „cheiurile **goale**" (*În port*), „universul tău **pustiu**" (*Spleen*); M. Săulescu: „Sufletul e **gol**" (*Întuneric*), „Mergeau **încet** şi **obosiți** pe stradă" (*Un vers răzleț*), „strada asta **tristă**, **pustie**, **solitară**" (*Pe strada asta tristă*); Șt. Petică: „sufletul **pustiu**", „**adânci** suferinți", „nopți **adânci** şi **grele**", „floare **fatală**", „**mistică** înfiorare" (*Când viorile tăcură*), „temple **larg** deschise" (*Fecioara în alb*); I. Pillat: „**Pustie** e grădina, **pustie** casa toată" (*În toamnă*); G. Donna: „eternul **pur**" (*Nebuloasa din Andromeda*); B. Nemțeanu: „stepa **largă**"(*În automobil*); E. Ştefănescu-Est: „**largi** bulevarde" (*Spre alte țări*), „Scrisori **fatale**" (*În Eldorado*); Al. Colorian: „O bătrână **veşnic** plictisită" (*Sonet*); E. Isac: „Plouă**-ncet** de plictiseală" (*Cântec*), „senzație **mare**" (*Oraş bolnăvit*); C. Cantilli: „viața **veche**" (*În largul mării*), „o mare-**ntinsă**" (*În largul trecutului*); I. Minulescu: „idei **frumoase**, dar **bizare**" (*Vesperală*), „ferestre **mici**" (*Plastică medievală*). Construcțiile cu epitete ornante izbutesc să aibă o forță expresivă invers proporțională cu simplitatea lor. Epitetul ornant simbolist este cel mai adesea descriptiv, evocativ fizic sau moral, predominant negativ, ilustrând pregnant temele acestei lirici. Expresivitatea acestui epitet constă în simplitatea lui, în accentuarea sensului său denotativ de bază care, în asociere cu cuvântul determinat, dobândeşte noi proporții semnificative, ajungându-se la stabilirea unei conotații specifice.

Epitetul cromatic este predominant în acest tip de lirică. Simboliştii au uimit prin asocierile cromatice pe care le-au imaginat, lucru destul de rar şi neobişnuit până la ei: Macedonski: „pomi **albaştri**" (*Rondelul lui Tsing-Ly-Tsi*), „cer **galben** şi **roz**", „**rozul** Bagdad" (*Noaptea de decemvrie*); C. Cantilli: „**rozele** speranțe" (*În largul trecutului*), „**albul** văzduh" (*Pădurea de purpură*); Şt. Petică: „**albe** vise" (*Când viorile tăcură*); D. Karnabatt: „visurile **albe**" (*Elegii celei care a murit*); B. Fundoianu: „ploile **roşcovane**" (*Urâtul*); M. Romanescu: „**însângerații** fulgi de nea" (*Agonie*); B. Solacolu: „o rază **albă**" (*Decor*); D. Anghel: „drumul se face **albastru**" (*Călătorii*), „**negre** şi mari melancolii" (*Cântecul greierului*); I. Minulescu: „**albul** picăturilor de ploaie" (*Romanța mortului*), „**albastrele** noianuri" (*Romanța corbului*), „demon **alb**", „pasăre **albastră**" (*Romanța fără ecou*), „**alba** alee" (*Rugăciunea florilor*); G. Bacovia: „Amurg de toamnă **violet**", „Oraşul tot e **violet**", „Mulțimea toată pare **violetă**", „pâlcuri **violete**" (*Amurg violet*), „rațiune **aurită**", „luna **blondă**" (*Serenada muncitorului*), „amurguri **violete**", „un **negru** croncănit" (*Oh amurguri*); Al. T. Stamatiad: „o noapte **violetă**", „arborii **albaştri**", „candeli **violete**" (*Pe etajera roză, pe etajera neagră*), „imaginile **roze**", „Naiade **roze**", „păsări **roze**", „Visurile **roze**" (*Simfonie în roz*); Al. Petroff: „rază **roză**", „raiuri **aurite**" (*Pe chitară*), „Tristețe **sură**", „frunze **palizi**" (*Toamna*); E. Isac: „viață **neagră**, viață" (*Ceață, ceață...*); H. Furtună: „Limbi **albastre** de stindarde" (*Focul*); C. Millian-Minulescu: „Cavoul **negrelor** regrete", „fondul **albei** piramide" (*Pisicele*), „umbre **albastre**" (*Simfonii de toamnă*); B. Nemțeanu: „**albastra**-nvălurare" (*În automobil*); I. Pillat: „**galbena**-nnoptare" (*Departe*), „geamul **alb** de stele" (*Scoica*); Al. Vițianu: „Aceeaşi pânză **albastră-cenuşie**" (*Spleen*), „**negrei** odăi", „**albe** văpăi" (*Ironie meschină*); C.T. Stoika: „molidul **alb**" (*Un sol neaşteptat*); A. Moşoiu: „valul **roz**" (*Pe valul roz*); I.M. Raşcu: „**Albastre** rugăciuni", „visam gondole **roze**", „shade **albe**" (*Oraş*), „**galbene** şuvoaie", „**albe** bulevarde",

BDD-A5426 © 2006 Universitatea din Pitești
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:45 UTC)

„Arcuşurile **roşii**” (*Nelinişti*); V. Paraschivescu: „cu râuri **albastre**”, „prin maluri de marmură **roză**” (*Visul poetului*); N. Davidescu: „**negre** melodii” (*Nevroză*), „**albe** extaze” (*Excelsior*); D. Iacobescu: „**alba** transparență” (*Revolta*), „penumbră **gri**” (*Nocturna ultimei nopți*); N. Budurescu: „O lumină **roză**, **albă**”, „roirea **roză**” (*Clipe de extaz*), „Cu vraja lor **albastră**” (*Ironie*); E. Sperantia: „genurile **negre**-ale morții”, „forfotă **sură**” (*Hexametrii tainei mele*); D. Botez: „**albe** dimineți” (*Duminici*); Al. Coriolan: „**albele** şosele” (*Drumeţul*), „adierea **neagră**” (*In memoriam Ovidii Densusianu*), „stol **alb**”, „O, **albe** ispite” (*Baletul*); M. Cruceanu: „mâna **galbenă**-mi întinsă” (*Bătrânul sol*); M. Săulescu: „O **blondă** adiere” (*E secetă*), „e **albastră** depărtare” (*In mine…*); A. Călugăru: „ceru-i arzător **albastru-nchis**” (*Pustietatea*). Pe de altă parte, ei nu au recurs doar la epitetul cromatic direct, exprimat printr-un adjectiv de culoare propriu-zis, ci au folosit şi epitetul cromatic indirect, sugestiv al culorii, generator de metaforă, cu un nivel de expresivitate accentuat prin nuanța de incertitudine conținută. Acesta se concretizează fie prin construcții de genul: **de safir, de topaz**, **de rubin**, **de diamant, de aur, de argint, de aramă** (substantiv precedat de prepoziție în Acuzativ, sintagmă generatoare de metaforă)**,** fie prin derivate adjectivale, care arată nuanța, mai puțin stridentă şi nedefinită, cultivând tema iluziei, acolo unde granița dintre real şi ireal este destul de fragilă şi intenționat căutată: **auriu / argintiu, ruginiu, arămiu, străveziu,** fie prin substantive sau adjective care să sugereze macabrul (**sânge** şi familia sa de cuvinte): Al. Obedenaru: „orizont **de-opal**”, „**marmoreane** forme”, „nuanțe **de carmin**” (*Anxietas*), „amurg **de sânge**” (*Mai sus de stele*), „raze de-astre **de topaz**”, „cer brodat **în diamante**” (*Sar-ului Péladan*); C. Cantilli: „car **de-argint** cu roate **de-aur**”, „palate **de diamant** şi **de smarald**” (*În largul mării*), „plasă trufaşă **de aur**” (*Pădurea de purpură*); D. Karnabatt: „lira mea **de aur**”, „cununa **de raze** şi de laur” (*Rubine*), „De rouă **argintați**”, „visurile **de argint**”, „marea **de safir**”, „caliciu alb **de crin**”, „buzele **de violetă moartă**” (*Elegii celei care a murit*).

Epitetul sinestezic, figură de stil care reprezintă o asociere de două sau mai multe senzații diferite în legătură cu unitatea lexicală determinată, are un nivel ridicat de ocurență şi este specific liricii simboliste. În măsura în care noțiunii de vizual i se mai adaugă şi o altă asociere: de gust, de simț, de căldură etc., se poate ajunge ca epitetul cromatic să fie, de fapt, şi el, parte din epitetului sinestezic. La Macedonski, în *Noaptea de decemvrie*, soarele e „de un **roşu-oranisc**”, unde epitetul **roşu** asociat cu substantivul „oranisc” (*baldachin*, n.n.) sugerează intensitatea culorii, dar, în paralel, şi senzația de căldură înnăbuşitoare, de nesuportat. Alte asocieri pot fi făcute între diferitele zone ale senzațiilor, creându-se mai multe combinații între vizual, auditiv, tactil, caloric, olfactiv, gustativ: M. Demetriade: „nisipu-n **flăcări**” (*Spleen*); Al. Obedenaru: **„**sân **de crin**, **dogoritor**”, **„vibrantele** izvoare”, „zvârcoliri **îmbătătoare”, „bahic** danț legănător” (*Naiadele*), „parcul **plin de-arome**” (*Anxietas*), „**Detunător** decorul de-oraş grotesc tresare” (*Altare*), „haosul **şuierător**” (*Iahtul negru*), „**aprinsele** orbite”, „muzică **funebră**”, „seri **îmbătătoare**” (*Linţoliul sufletului*), „**toxica** maderă” (*Departe de pământ*); I.C. Săvescu: „câmpii **de gheață**”, „aşternutul mării **ud**”, „nemărginirile **polare**”, „ochi **de foc**” (*La Polul Nord*); Macedonski: „Iar vântul **dulce** le şoptea”, „vântul serii **nebunatic**”, „voce **lină**”, „**dulci** simțiri” (*Valțul rozelor*), „muzici **triumfale**”, „un haos **zgomotos**”, „**jalnica**-i fanfară” (*Noaptea de noiembrie*), câmpia „geme **cumplit**”, „**vesel** tumult” (*Noaptea de decemvrie*), „**duios** răsună” (*Rondelul lunei*),

BDD-A5426 © 2006 Universitatea din Pitești
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:45 UTC)

„paseri **dulci** ce nu mai tac", „umbra lui **îmbătătoare**" (*Primăvara*), „beția **cea rară**" (*Rondelul crinilor*), „**veştejite** primăveri" (*Rondelul înecaților*) ş.a.

În fine, epitetul, fie că este vorba de cel ornant, cromatic sau sinestezic, pe lângă faptul că reuşeşte să dea o imagine amplă şi unitară liricii simboliste, îi atribuie acea trăsătură distinctivă în peisajul liric, mai amplu, al poeziei în general, contribuind în mod esențial la definirea caracteristicilor specifice şi originale ale acestui tip de exprimare şi expresivitate poetică. Aşa s-a ajuns la relevarea epitetelor caracteristice, atât sub aspectul descrierii şi aprecierii faptelor lingvistice, considerate independent de contextul în care ele se integrează, cât şi la descrierea şi aprecierea faptelor de limbă, în raport cu contextul lingvistic integrator, care le conferă o anumită funcție estetică. Se ştie faptul că „arta poetică lasă libere o serie de posibilități combinatorii, ce permit generarea unor texte unicat, chiar dacă acestea sunt încadrabile, datorită *constantelor*, artei poetice, într-o clasă comună"[7] .

În lirica simbolistă, frecvența, ca şi noutatea asocierilor unui anumit epitet, conferă acestuia forța expresivă, sporind emoția estetică şi contribuind la conturarea unui univers liric de o anumită factură stilistică şi originalitate.

– NOTE –

1. Munteanu, Şt., *Stil şi expresivitate poetică*, Bucureşti, Editura Ştiințifică, 1972, p. 107 şi 111
2. Idem, ibidem, p. 112
3. Idem, ibidem, p.120
4. Zafiu, Rodica, *Poezia simbolistă românească,* Editura Humanitas, Bucureşti, 1996.
5. Vianu, T. , ibidem, p. 159
6. Idem, ibidem, p.159
7. Diaconescu, P. , ibidem, I, în SCL 2/1972, p. 145
8. J. Cohen, *Structure du langage poétique*, Paris, 1966, p. 182
9. Diaconescu, P., ibidem, p. 146
10. Neț, Mariana, *Figură şi artă poetică*, în SCL XL, nr. 6, p. 532

BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

- Caracostea, D., *Expresivitatea limbii române*, Editura Polirom, Iaşi, 2000.
- Cohen, Jean, *La comparaison poétique: essai de systématique,* în *Le langage*, 12, (dec. 1968).
- Diaconescu, Paula, *Epitetul în poezia română modernă,* în SCL XXIII / 1972, nr.2-3, Bucureşti, 1972.
- Munteanu, Şt., *Stil şi expresivitate poetică*, Editura Ştiințifică, Bucureşti, 1972.
- Neț, Mariana, *Figură şi artă poetică*, în SCL XL, nr. 6, Bucureşti, 1989.
- Todorov, Tzvetan, *Teorii ale simbolului,* traducerea Mihai Murgu, Editura Univers, Bucureşti, 1983.
- Tohăneanu, Gh. I., *Studii de stilistică eminesciană,* Editura Ştiințifică, Bucureşti, 1965.
- Idem, *Expresia artistică eminesciană,* Editura Facla, Timişoara, 1975.
- Tomaşevski, Boris, *Teoria literaturii. Poetica,* traducere, prefață şi comentarii de Leonida Teodorescu, Editura Univers, Bucureşti, 1973.
- Vasiliu, Emanuel, *Elemente de teorie semantică a limbilor naturale*, Editura Acad., Bucureşti, 1970.
- Vianu, Tudor, *Studii de stilistică,* Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1968.
- Zafiu, Rodica, *Poezia simbolistă românească,* Editura Humanitas, Bucureşti, 1996.
- Zumthor, Paul, *Încercare de poetică medievală,* Editura Univers, Bucureşti, 1983.
- * * *, *Probleme de stilistică.* Culegere de articole, Editura Ştiințifică, Bucureşti, 1964.

BDD-A5426 © 2006 Universitatea din Pitești
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:45 UTC)

- * * *, *Poetică şi stilistică.* Orientări moderne, Editura Univers, Bucureşti, 1972.
- * * *, *Retorică generală,* traducere Antonia Constantinescu, Editura Univers, Bucureşti, 1974.

BDD-A5426 © 2006 Universitatea din Pitești
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:45 UTC)